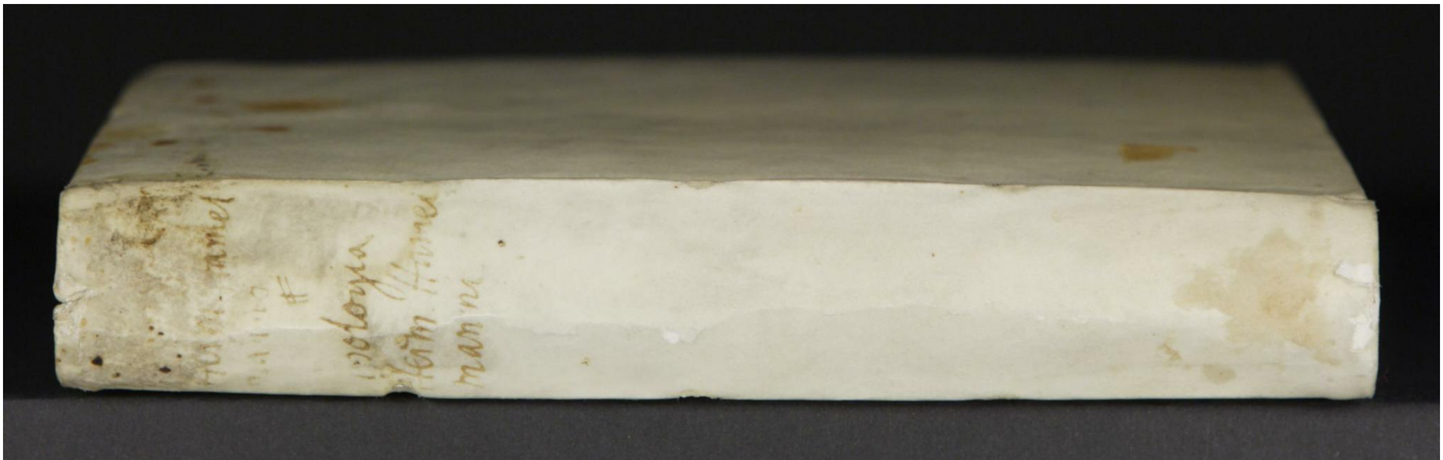
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

APOLOGIA

Hermanni Hamelmanni

PRO

Illuſtribus & Inclytis Comitibus Aldenburgicis.

& pro

HONESTIS ET INDUSTRIIS URBIS ALDENBURGICAE CIvibus & totius Regionis Incolis, contra virulentas Juſti Lipſii calumnias, atq; injurias.

Sum ex libris Bernhardi Hohmeiſteri Hannou. R. C. anno 160.

ANNO

M. D. LXXXXII.

D.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

INCLYTO ET SUMMÆ SPEI GE-

NEROSISSIMÆQUE INDO-
lis Comiti Iuniori, ac Domino, Dn. AN-
TONIO GUNTHERO, Comiti Alden-
burgenſi & Delmenhorſtano, Dynaſtæ in
Jhever, &c. Illuſtris & magnanimi Herois ac
Domini, D. JOANNIS, filio & unico hæ-
redi, &c Suo Domino benigniſsimo, ſalu-
tem in Chriſto Jeſu dicit & divinam bene-
dictionem à Deo patre per Chriſtum
precatur Hermannus Ha-
melmannus.

* *
*

ILLVSTRIS & maximæ Spei Generoſiſsimæq; Indolis Comes Antoni Gunthere, Domine mihi benigniſsime, poſtquam tuos Inclytos Majores & illuſtres attavos, proavos, abavos, hoc eſt laudatiſsimos Comites Aldenburgicos, & honeſtos veſtros ſubditos, nempe cives veſtræ Aldenburgicæ civitatis, qui ſe erga omnes admodum humanos præbent, cum hac ipſa adeo urbe Aldenburgica & tota veſtra Regione, palam in publicis ſcriptis aliquoties excuſis & recuſis, traductos,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

ſummis calumniis gravatos & extremis convitiis toti mundo à Juſto quodam Lipſio expoſitos viderem; non potui mihi etiam in hac mea ſenecta & canicie, temperare, quin juſta apologia, eaq; admodum brevi tam celebres Principes, veſtros inquam Majores & proavos, tum quoq; Illuſtres Dominos noſtros ut veſtrum parentem D. Joannem, & patruum veſtrum D. Antonium Heroes, pietate, prudentia, integritate, & judicii rectitudine non minus quam Illuſtri Genere excellentes & mihi clementiſſimos Dominos, imo hanc urbem veſtram, ejusq; cives adeoq; omnes veſtros ſubditos, ſemper veſtris Majoribus & vobis fideles, juſtiſſimè defenderem.

Maximam ſanè injuriam facit Aldenburgicis noſtris tam Dominis, quàm ſubditis Juſtus Lipſius, idq; in publicis ſcriptis. Ideo hujusmodi calumniæ admodum virulentæ, meritò refutari & ſolidis rationibus dilui debebant. Quod etiam placuit veſtro Illuſtri parenti & Inclyto Heroi ac Domino, D Joanni Comiti Aldenburgico & Delmenhorſtano, Dynaſtæ in Jhever Principi meo obſervandiſſimo, præſertim cum jam tertia vel quarta etiam vice ſuas Epiſtolas in diverſis locis excudi curaverit

& pu-

& publici juris fecerit, unde Lippis & tonſoribus ſatis conſtat, quod pertinaciter in ſuo priori propoſito perſeveret Lipſius.

Ut autem Sexagenarios de ponte dejiciendos pleriq; cenſent, ita ſine dubio me canum & emeritum jam jam annum ætatis 66. attingentem, omnibus propter ruditatem dictionis deridendum per ſua ſcripta exponet, & ſanè me propter incultum ſtylum cum pueris balbutientem, naſo ſuſpendet adunco.

Sed quid non fecit maximis viris? quid ignominiæ non intulit luminibus rei literariæ ampliſsimis & clariſsimis?

Marcus Tullius Cicero ab Atticis eſt reprehenſus oratoribus, ut à Bruto, Hortenſio & aliis, qui conſciſiùs loquebantur. Ideo Ciceronem ut redundantem reprehenderunt, quòd Aſiatica illa ubertate & copia laboraret. Simili ratione etiam hodie reprehenditur à Lipſio. Verùm de Cicerone dixit Quintilianus, Ille ſe profeciſſe ſciat, cui Cicero valde placebit. Hoc ipſum repetit Lipſius in ſuis Epiſtolis, dicens: Quod de Tullio dixit vetus Magiſter, profeciſſe multum, cui is placeret, ego verius, magnum eſſe, cui Julius iſte (Scaliger) magnus. Sed Joachimus Camerarius, quem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

etiam inter doctos viros recenſet Lipſius, ſic prolixè ſcribit de Cicerone: Ego me puerum hoc audire memini, de doctiſsimo viro, cujus ſummis in me meritis animi grati memoria debetur & præſtatur perpetua, Magiſtro meo Georgio Helto Vorchemio, cum Hermanni Buſchii, quo tempore ille Lipſiæ aliquando fuit, promptam & expeditam elegantiam, quacunq; de re & quocunq; in negotio verba faciendi admiratus interrogaſſet eum, quàm maximè rationem in illa ſibi paranda ſecutus fuiſſet, reſpondiſſe tunc illum, legendis & relegendis Ciceronis Epiſtolis, &c. ideo Camerarius præclarius de Cicerone ſenſit quam Lipſius.

Lipſius etiam reprehendit Chriſtianum illum Ciceronem nempe Lactantium, quòd in ipſo graviter carpit Theodorus Coornhertus. Idem Lipſius alibi pungit Magiſtrum Jacobum Chriſtmannum profeſſorem Heidelbergenſem, ſed is ſe Lipſio per publicum ſcriptum purgat: Lipſius quoq; per omnia Ariſtotelem & Melanchthonem non probat.

Quid multa? perveniamus ad noſtræ ætatis viros clariſsimos Eraſmum Roterodamum, Petrum Bembum, Petrum Ramum & ſimiles, quos omnes ille parvi facit.

Eraſmum ſperat cum ſuis ſcriptis interiturum eſſe: ſed Joannes Sturmius de illo aliter ſcribit, fuit in Eraſmo, ait, incredibilis memoria, plurimarum & maximarum rerum doctrina, orationis mirabilis facultas & copia. Et rurſum, Quis etiam illo tempore, quo Eraſmus ſcribere cepit, acutius judicavit, quis etiam copioſius & politius ſcripſit? cujus exemplo atq; authoritate non ſolum Germania, ſed etiam Gallia Italiaq; partim excitata, partim confirmata habuit & patronos & ſtudioſos literarum. Sed neq; Longolius neq; ante Longolium Bembus, & in eadem ratione, ut opinor, hoc tempore major Bembus, ad hanc laudem perveniſſent, ſi his quæ in Eraſmo admiramur, fuiſſent deſtituti, &c. Petrus Moſellanus dicit, Eraſmum omnium, quos ſol vidit doctiſſimum: David Chytræus ſcribit de Eraſmo, Eraſmus Roterodamus vir ingenii & doctrinæ ac eloquentiæ incomparabilis ac de ſtudiis linguæ latinæ ac Græcæ ac totius Theologiæ optime meritus.

De Bembo, cujus laudes prædicat Sturmius, ſic audet ſcribere Lipſius, ſtylum Bembi (quem omnes docti ante annos 50. cenſebant politum, elegantem & terſum) ait eſſe ſupinum, langui-

dum & affectata imitatiuncula fractum. Quid ſcribit de Petro Ramo Lipſius, quem tamen hactenus omnes, tam in Germania, quàm alibi, viri docti admirati ſunt? Nunquam, ait, erit magnus cui Ramus eſt magnus, &c.

Si igitur me homuncionem & in re literaria balbutientem qui non ſum dignus, ut cum tantis & tam magnis viris, quos tam iniqua cenſura Lipſius excipit, comparer, pari tamen modit tractabit, parum retulerit. Nam & Dares aliquando contra Entellum prodit. Si literariam elegantiam & dictionem puriorem non aſſequar, agnoſco equidem & vere agnoſco, quàm ſit mihi domi curta ſupellex.

Quicquid autem factum eſt à me, in gratiam patriæ communis, & Aldenburgenſium noſtrorum factum cenſeat lector: Jacta eſt alea pro patria, pro aris, focisq́ pugnandum: ideo feci quod debui: ſimplex veritatis oratio. Veritatem dico & quæ vera ſunt profero.

Habes jam Generoſiſsime Domine meam ſententiam, ideo hanc breuem Apologiam pro tuis rudi ſtylo ſcriptam, tuo Illuſtri Nomini conſecro, ut etiam poſt mea fata, omnium tuorum Aldenburgenſium, atq; etiam meorum, patrocinium ſuſcipias, illiq́ habeant ex hoc

Apo-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Apologetico, quo ſe apud exteros contra morſus Lapſi defendant & contra ejus latratum tueantur.

Inſiſte Inclyte Comes Majorum tuorum veſtigiis, præſertim attavi D. Theodori, proavi D. Gerhardi, abavi D. Joannis, avi D. Antonii, & tui patris & patrui Comitum Altenburgenſium & Delmenhorſtanorum, Heroum perpetua memoria digniſſimorum, quibus etiam adjungo veſtrum patruum magnum, Comitem Chriſtophorum bellico marte, uſu rerum ac lectione & cognitione hiſtoriarum magnum.

Chriſtus Jeſus, quod in te Generoſiſſime Domine incepit, per Spiritum ſuum perficiat ad gloriam nominis ſui & ad tuam ſalutem atq; totius patriæ ditionis ſic ſatis amplæ profectum, teq; in ſalutare organon & nutritorem veræ ſuæ Eccleſiæ, atq; utilem gubernatorem harum Ditionum, atq; etiam Jheveranæ evehat, ut ſicut ſub tuo præceptore eruditiſſimo & integerrimo Magiſtro Hermanno Velſtenio, meo affine compatre & amico, feliciter incepiſti, ita utilem in literis & artibus progreſſum facias, quod & utriq; parenti tuo, Illuſtri D. Comiti Joanni, & Generoſiſſimæ Dominæ Eli-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

zabethæ Comitiſſæ de Schvvartzburg, &c. in primis gratum erit. In eodem Chriſto Jeſu feliciter vale, &c.

Datæ Aldenburgi eo ipſo die, qui tuo Illuſtri & Inclyto parenti, & vobis Generoſis ipſius liberis, & nobis ſubditis, fuit dies fauſti & læti nuncii, quando ſententia in Reviſione Bruxellenſi, 17. Novembris publicè pro parente veſtro Clariſsimo & laudatiſsimo Comite, Domino Joanne Comite Aldenburgenſi & Delmenhorſtano, in controverſia Jheverenſi pronunciata, ut perpetuus Dominus Ditionis Jheveranæ ſit, huc 26. Novembris allata eſt. Quo nomine omnes lætamur & Deo optimo maximo gratias per Chriſtum Jeſum agimus. Sit benedictus Pater, ſit benedictus Filius Dei, ſit benedictus Spiritus ſanctus, per omnem æternitatem ſemper celebrandus, Amen, Amen. In exitu anni Domini

CIↃ. IↃ. XCI.

* *
*

APOLOGIA
Hermanni Hamelmanni.
PRO
Illuſtribus & Inclytis Comitibus
Aldenburgicis.
& pro

HONESTIS ET
INDUSTRIIS URBIS AL-
DENBVRGICAE CIVIBVS ET
*totius Regionis Incolis, contra virulentas
Juſti Lipſii calumnias.*

ETSI Juſtus Lipſius de re literaria optimè meritus eſt, atq; multi ante multos annos iſtius humanitatem & modeſtiam non minus, quàm excellentem ipſius doctrinam prædicarunt, imo ipſe Lipſius de ſemetipſo & de ſua placiditate aliquoties ſcripſit. Natura mea, inquit, conſuetudo, valetudo ab omni litigio: etſi me noſti, ſcito, non eſſe pacatius ingenium in Batavia noſtra; & rurſum, Natura mitis ſum

& le-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

& lenis erga omnes. Item, Sum natura
in omnes benignus Sæpe etiam in Epi-
ſtolis hortatur amicos, ne ſtringant ca-
lamum in alios, ſed modeſtiæ ſtudeant:
& alibi gloriatur, ſe ab omni vindicta
abeſſe, ut etiam ab ira: ex ſe malum in
malum eſſe nunquam: Tamen hujus ſuæ
modeſtiæ oblitus in noſtros Aldenbur-
gicos Principes, in noſtros cives, & in to-
tam Aldenburgicam civitatem, Regio-
nem & gentem, quid Aldenburgicam?
imò in totam & quidem ampliſsimam
VVeſtphaliæ Provinciam, & in utriusq;
Regionis Incolas iniquus eſt & petu-
lans, adeó, ut jam tertia aut quarta ſua-
rum Epiſtolarum editione & Alden-
burgicos & VVeſtphalos ſimul palam
& publicé tam turpiter, tam ignomi-
nioſe in publicis ſuis Epiſtolis, terve
quaterve in diverſis etiam locis, excuſis
deformet exquiſitis convitiis & in prio-
ri ſententia maneat nihilq; in iſtis mu-
tatum velit: Ideo ipſius manifeſtæ calu-
mniæ eæq; magnæ & atroces me ſenem
& emeritum protrudunt in publicum,
ut intermittere nequiverim, quum ma-

neat in una eademq́; ſententia, quin ratione patriæ, tum ratione officii & propter conſcientiam, tum etiam propter honeſtam famam (inquit enim Poeta:

Omnia ſi perdas, famam ſervare memento
Qua ſemel amiſſa poſtea nullus eris.)

noſtros Aldenburgicos firmis tandem & certis argumentis contra tot, tantas & ſæpius repetitas calumnias Lipſii injuſtas juſtiſsime defenderem.

Sed audiamus prius Lipſii verba.

In Centuria 2. Epiſtola 12. vocat urbem Aldenburgicam, oppidulum: Epiſtola 13. ſcribit Aldenburgi mi Donſæ ſum, ubi malum illud? inquies, oppidulum eſt in VVeſtphalia tertio lapide à Brema, ibi me tenent equites noſtri, omnia moleſta in hoc tempore. Hîc qui inquiram in Scytharum eremia mihi videor, nec inter homines ſatis certò: Omnes hîc Suillii, Scrofæ, porci & uno verbo tui Hermanni: ô Batavia, ô amiculi? vos mihi in mente, ad vos aſpiro? & in fine. In Barbaria apud pultiphagos. Epiſtola 14. Aldenburgum ecce

veni

veni (diſtat tertio milliari ab ea urbe (Brema) & undiq; nos cingunt equites, qui in Belgium parantur. Manendum in illo nidulo fuit, & in fine, Aldenburgi ex hara, quam hoſpitium appellant? Epiſtola 15. eſt ita ſcopticé & ironicé ſtricta & directa tam in Aldenburgicos quam VVeſtphalos quaſi invectiva vehemens, ut nihil aſperius in ipſos & de ipſis potuiſſet ſcribi. Epiſtola 16. Hic (in quo nidulo?) teneor Aldenburgi inter homines, ſemihomines, idq; vi ſive metu noſtrorum equitum, qui circumfuſi, &c.

Spongia Hermanni Hamelmanni adverſus aſperſiones Juſti Lipſii.

Audivimus, quæ ex pacato & placido ſuo ingenio mitis & erga omnes lenis (ſcilicet) Juſtus ille, imo Injuſtus Lipſius pro ſua modeſtia, non dicam protervia toties & tam ſæpe contra Illuſtres Comites Aldenburgenſes, contra urbis Aldenburgicæ cives, & totius Regionis incolas, qui Lipſium nulla unquam injuria affecerant, ex ingenio ſuo ſic ſatis maligno & non placido, protulerit: cognovimus quomodo Aldenburgicos

gicos & Dominos & ſubditos publicis ſuis ſcriptis, in diverſis locis per typos evulgatis, & per multa millia exemplarium per orbem terrarum diſperſis exceperit, quanta etiam injuria ipſos affecerit: Juſtiſsimo ergò zelo, actio Injuriarum gravis contra Lipſium inſtituitur.

Quid autem Jura referant de hujusmodi craſsis & quidem publicis injuriis, quæ & Principes & Subditos adeoq; totam gentem concernunt, ipſe glorioſus Lipſius, qui vult Jureconſultus haberi, & novit & legit.

Legatur in Codice lege unica de libellis famoſis. Legantur Joachimi Minſingeri obſervationes, obſervatione 4. Centuria 4. In conſiliis VVeſenbeckii conſilio LL. de Injuriis & famoſo libello, numero 15. atq; lege lata de verborum ſignificationibus: item in ordinatione criminali Caroli 5. cap. 110.

Etſi Lipſio antea per Johannem Domannum Jureconſultũ eruditè reſponſum eſt, tamen cum hoc magis ſcriptum pro VVeſtphalia & VVeſtphalis ſit publicatum, quam pro Aldenburgicis, requirit itaq; Illuſtrium meorũ Comitum

auto-

autoritas, requirit civitatis Aldenburgicæ æſtimatio, poſtulat etiam hoc, totius Ditionis Aldenburgicæ reputatio, ut cum autore ipſo, qui publicis injuriis innocentes contra verbum Dei, contra jus ſcriptum, contra jus gentium, contra chriſtianam charitatem, contra omnem æquitatem, & honeſtam humanitatem affecit, publicé etiam expoſtulem, & legitimo jure coram Illuſtribus Bataviæ Statibus, aut ſi forte ibi non amplius ageret, coram Illuſtriſsimo ordinario Magiſtratu, ſub quo modò vivit, imo coram toto mundo procedam contra ipſum, proteſtans interim de tanta injuria noſtris Inclytis Comitibus illata, proteſtans etiam de calumniis autoris Lipſii huic urbi Aldenburgicæ & hujus ingenuis civibus, imo toti Ditioni & Genti Aldenburgicæ ſatis atrociter irrogatis, idq; omni meliori forma, nota & ſolennitate, qua id de jure fieri poſsit. Hanc enim injuriam ad animum revocamus, quia atrox & intolerabilis eſt.

Dicat Lipſius, qua ratione omnes Aldenburgicos absq; ulla aliqua exceptione tam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

ne tam injurioſé proſcindat? Neſcit forſan Lipſius noſtros Aldenburgicos Comites ex antiquiſsimis Regum Saxoniæ familiis eſſe prognatos? neſcit forſan noſtros Illuſtres Comites ſemper magnanimos, bellicoſos & celebres fuiſſe & adhuc eſſe Principes? ſed ſi hoc neſcit, non patrum monumenta legit.

Horum magnanimorum Comitum honorificam anté annos fermé quingentos facit mentionem Helmoldus presbyter in ſuo Slavorum Chronico, & ante annos quadringentos, eorundem meminit Arnoldus Abbas in ſupplemento Chronici Slavorum, & de his Inclytis Heroibus præclaré ante annos propediem quadringentos ſcribit Abbas Stadenſis Albertus, cujus Chronicon ante paucos annos eſt editum: nec præterit hos in ſuo Coſmodromio Gobelinus Perſona Decanus Bileveldenſis qui ante annos fere trecentos vixit: Ertvvinus Erthman conſul Oſnaburgenſis, qui ſuum Chronicon ante annos 140 ſcripſit de Oſnaburgenſibus Epiſcopis, is inquam multa in eo de Comitibus Alden-

 bur-

burgicis refert. Quid dicam de Alberti Crantzii hiſtoriis, quæ in omnium manibus ſunt? Deus bone quam ſæpe hic, quam inquam honorificé, quam copioſe præ aliis Comitibus, horum illuſtrium noſtrorum Comitum præclaram mentionem facit? Crantzius multis in locis, Inclytorum Aldenburgenſium Comitum res præclare geſtas elegantur deſcribit, idq́ factum eſt ante annos centum, & certe ex hiſtoricis, qui patrum noſtrorum ſeculo vixerunt, nemo de his Crantzio ſcripſit prolixius.

Quando ante annos centum hic (Aldenburgi) ageret terminarium Eccleſiaſticum (ita tunc temporis appellabantur) Joannes Schiphovverus Monachus Auguſtinianus, conſcripſit quoq́ Chronicon Aldenburgicum ſub patrocinio Illuſtris & Generoſiſsimi Comitis D. Joannis, qui fuit avus horum Inclytorum Comitum, ut Domini Joannis, qui avi nomen refert, & Domini Antonii, cui patris nomen inditum eſt.

Nonne Genealogias Illuſtrium noſtrorum Comitum, noſtro recenſent

tem-

tempore in publicis ordine ſcriptis VVolffgangus Lazius, Sebaſtianus Munſterus, Joannes Funcius, Caſpar Peucerus, Andreas Hoppenradius, David Chytræus, Reinerus Reineccius, Hieronymus Henninges, Michael Beuterus, Joannes Peterſen, Abraham Surius, Cyriacus Spangenbergius, Michael Eiſinger, & multi alii? Quid dicam prolixius de noſtris Comitibus, antiquiſsimi & Nobiliſsimi Stemmatis Heroibns?

An non ex præcipuorum Principum & Heroum veterum familiis ampliſsimis ſibi ſemper elegerunt conjuges? Noſtri Heroes propter varias virtutes apud primarios Germaniæ Principes, atq; etiam apud exteros Reges in magna fuerunt autoritate, & quidē adhuc ſunt: Multa noſtri Comites bella quovis ſeculo contra ſuos hoſtes ſatis feliciter geſſerunt: In certaminibus, in pugnis, in aciebus ſpecimen ſuæ ſæpe dexteritatis & fortitudinis ediderunt, ideo etiam multoties præclarā de hoſtibus imo etiam de Leonibus victoriā reportarunt.

Lectiſsimam militum aciem ſtruxit

Chriſtianus Comes Aldenburgicus contra potentiſsimum Ducem & ampliſsimum Saxoniæ Electorem (quo nunquam ab eo tempore in Germania potentior Princeps extitit) Henricum Leonem, qui Comiti tunc cedere cogebatur. Ter bellico marte urbē Bremenſem invaſerunt Comites Aldenburgici, imo ipſos ſæpe Bremenſes in acie vicerunt & in fugam aliquoties conjecerunt, taceo quod multi ex Bremenſibus devictis, ſint vinculis & cuſtodiæ traditi, ſicut plurimos alios ſuos hoſtes feliciter & multis modis profligarunt: contra Friſios non ſolum ſtrenué pugnarunt quam ſæpiſsime, ſed etiam eos & vicerunt, & in fugam ipſos præcipites dederunt: Sed de his noſtrorum Illuſtrium Comitum bellis & rebus præclaré geſtis alio in loco dicendum erit: Quid vero deinceps referam de Illuſtribus noſtris Comitibus? Illi multa præclara facta, magna quidem dexteritate ad optatum finem ſæpiſsime perduxerunt: Gravia aliquoties negotia executi ſunt: Ab aliis magnis Principibus arduis conſiliis ſunt adhibiti.

Aldenburgici Comites, utfuerunt ante annos ſexcentos Dignitate & Regionibus per Friſiam longé lateq́ extenſis ampliſsimi Heroes & quidem, ut nova utar voce, Archicomites, & licet poſtea iniquitate maris, ipſorum potentiæ multum deceſſerit, tamen inde ab annis ducentis mirificé ſuas rurſum Ditiones ſagacitate & induſtria amplificarunt: Benedictus ſit Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, quia eo benedicente in Regionibus & in rebus ſuis admodum proſperarunt & progreſſum ac ſucceſſum ſatis fortunatum habuerunt: Multa Jugera, multos agros, multa paſcua & prata magna, magna virtute & Herculeo labore per DEI benedictionem ex mediis Maris vaſti, & fluminum Viſurgis & Jadæ fluctibus ſuæ Ditioni acquiſiverunt atq́ curſum fluctuum vehementem poſitis arte quadam hinc inde aggeribus validiſsimis compeſcuerunt: imo integras Regiones inde ab annis ducentis alius poſt alium ex Comitibus ſibi ordine ſuccedentibus, legitimis mediis conſecuti ſunt.

Nihil modo dicam de Illuſtri noſtro Comite Domino Johanne, quantum benedictionis in adaugendis ſuis Ditionib. per hujusmodi media, à Chriſto Emanuele habuerit & obtinuerit, & adhuc quotidie, dum magnam terræ partem vaſtiſsimis undis adimit & operoſum aggerem per profundiſsimas aquas deducit, conſequatur? quantum etiam Ditionem hanc variis Jugeribus, paſcuis multis, & agris plurimis ſimili ratione per maximos labores non ſine gravi ſæpe periculo, interim arte quadam, tam in his locis, quam in Jheverenſ. Ditione, quæ ei quoq; Divinitus contigit, auxerit & ornaverit, & ſic aliquot mille agrorum Jugera utriq; Ditioni adjecerit, non eſt opus, ut prolixius referatur.

Interim nec hoc tacendum erit, quod injuria & inclementia maris multoties ab una parte harum Regionum, multa Jugera, vi & violentia fluctuum abripiantur, adeo ut paſcua imminuantur & decreſcant per crebras maris & fluminum eluviones ita, ut ſi ab una parte aliquid

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

quid per magnum laborem accedat, ab altera etiam multum decedat.

Pergo autem de noſtris Aldenburgicis Principibus commemorare prolixius: Noſtri glorioſi & victorioſi Comites inde à trecentis annis non ſolum cum aliis Germaniæ Comitibus iisq; celebribns, ſed etiam cum exteris Regibus potentiſsimis, cum clariſsimis Germaniæ Principibus, cum Ducibus Illuſtriſſimis amicitiam longe lateq; coluerunt & ſane adhuc colunt, apud eosdem noſtri Inclyti Heroes in magna ſemper autoritate extiterunt: Si debeamus Perſonas Comitum Aldenburgicorum, qui ſub annis ducentis vixerunt deſcribere, fuerunt & adhnc ſunt noſtri Illuſtres Comites, Heroicæ perſonæ, proceri & Eximii Heroes Anſehenliche tapffere Grafen / herrliche Perſonen vnd feine Herren.

Cum veniſſet Romam Chriſtianus Rex Daniæ, Sueciæ & Norvvegiæ, Gothorum Vandalorumq;, &c. natus Comes Aldenburgicus, & Sixtus quartus P. P. & omnes Cardina-

les ac Epiſcopi civesq́ mirati & venerati ſunt Heroicam corporis Perſonam & Majeſtatem in tali Rege. Cum horum Illuſtrium Comitum pater felicis recordationis Comes Inclytus D. Antonius ſe reciperet ad Comitia, quæ anno D. 1566. Auguſtæ celebrabantur, & ſequoq; ad Comitia quæ Spiræ anno D. 1571. agebantur, magno nobilium & miniſtrorum numero ſtipatus conferret, Heros ille propter egregiam perſonam & venerandam canitiem tum apud Cæſarem Maximilianum 2. tum apud omnes alios Principes in magna autoritate fuerat, & reliquorum Comitum ac Dynaſtarũ ibidem præſentium oculi in hunc Comitem Aldenburgicum conjecti erant.

Pervenimus jam ad Comitum Aldenburgenſium caſtra & arces: quid dicam de illorum munitionibus? nemo ex Germaniæ Comitibus plures habet munitiones, forſan pauci etiam ex Principibus Germanæ majora habere poſſunt propugnacula: Habent noſtri Generoſiſsimi Comites ad hujusmodi Munitiones

tiones conſervandas, omnia quidem neceſſaria, quæ ad hujusmodi propugnacula defendenda requiruntur: Habent arces inſtructas, ornatas, politas, & ita ædificatas, ut eis nihil poſsit deeſſe, in his videbis elegantia palatia, hypocauſta lauta, cubicula commoda, Gynecæa exquiſita, dormitoria exculta, ædificia exornata, imo turres hinc inde eminentes & longè lateq; conſpicuas, adeo ut quod ad ſplendorem, ad pompam & ornatum ſpectat, nihil deſit.

Quod ad ſuſtentationem ampliſsimarum Munitionum in his Ditionibus ſufficientem, quod ad ſumptus, qui in hujusmodi propugnaculis tutò & quietè contra hoſtes poſsidendis & non amittendis attinet, certe in propugnaculis Illuſtrium Aldenburgenſium Comitum nihil deſiderari poteſt.

Conſideremus quoq; in his arcibus Aldenburgenſium munitis Machinas bellicas, Bombardas, tormenta bellica, arma, præſidia, aggeres & foſſas? conſiderentur milites præſidiarii, conſiderentur vicini loci, cognoſcantur paludes, quibus cinctæ ſunt.

Dicat ergo Lipſius, ſi unquam iſtorum quicquam conſideravit, dicat inquam an cenſeat aliquem in Germania Comitem aut multos etiam Principes in eadem exiſtere putet, quorum quilibet in ſua Regione plura propugnacula eaq; fortiora habeat quam noſtri Aldenburgenſes Heroes? Si hoc inquam cognovit, cur igitur tantos Heroes tam iniqué, tam acerbé deformavit publicis ſcriptis?

Quid dicam de gloria Inclytorum noſtrorum Comitum? annon ex familia Aldenburgenſium Comitum prodierunt Reges Danniæ, qui illud regnũ florentiſsimum ad annos 150. & tenuerunt & feliciter adminiſtrarunt? Et illi potentes Monarchæ, ordine omnes ſibi ſuccedentes in hodiernum usq; diem Comitum Aldenburgenſium & Delmenhorſtanorum titulum uſurpant, ſibiq; tribui volunt, cujus certé tituli eos non pudet.

A primo illo Chriſtiano Theodori Comitis Aldenburgenſis filio, Gerhardi Comitis fratre, nato inquam Comite Aldenburgico & in Regem Daniæ electo, de-

cto, deſcendunt ordine hi ſubſequentes Reges, Joannes iſtius Ghriſtiani nati Comitis Aldenburgici filius primogenitus, Rex Daniæ, cujus filius Chriſtianus ſecundus, nepos prioris Chriſtiani, ſuccedit patri in Regno, ei cum ex regno ejiceretur & tandem captus carceri adjudicaretur perpetuo, ſuccedit patruus iſtius Fredericus primus, Chriſtiani primi Regis & nati Comitis Aldenburgici filius ſecundus, & Joannis Regis frater, eſtq; rex promulgatus, cui demortuo ſubſtituitur filius ejus primogenitus Ghriſtianus tertius, Chriſtiani Regis primi, nati Comitis Aldenburgici nepos ex filio: Huic Chriſtiano tertio ſuccedit filius ejus quoq; primogenitus Fredericus ſecundus pronepos Chriſtiani Regis primi, nati Comitis Aldenburgenſis, qui ſibi habet ſucceſſorem in Regno filium primogenitum Chriſtiannm Fredericum abnepotem Chriſtiani Regis primi, nati Comitis Aldenburgici: cui modo ad gubernacula tantorum Regnorum ſedenti det filius Dei, in regno & gubernatione incrementum, ſucceſſum & progreſſum.

An-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

An non Illuſtriſsimi Duces Schleſvvici, Holſatiæ, Stormariæ & Dithmarſiæ, quotquot eorum fuerunt qui ab annis 150. eas Ditiones ampliſsimas gubernarunt & adhuc gubernant ex Inclytorum Comitum Aldenburgenſiũ Stemmate antiquo & verè Nobili originem trahunt? nonne illi omnes ſibi titulum Comitum Aldenburgenſium & Delmenhorſtanorum ſemper uſurparunt? Cenſent hiſtorici hunc Comitatum Aldenburgicum eſſe antiquiſsimum, & Theodori Aldenburgici filiam fuiſſe conjugem Cæſaris Henrici primi, dicti Aucupis, matrem Otthonis Magni, Cæſaris ejus nominis primi.

Crantzius de hoc Comitatu ſic ſcribit, certum eſt Comitatum Aldenburgenſem ex omnibus eſſe vetuſtiſsimum.

David Chytræus vocat Comitum Aldenburgeoſium familiam antiquiſsimam: Ita ex antiqua & celebri familia & ex eo quod tot Reges & Principes ex hac originem trahant, non parva accedit Comitibus noſtris gloria? Multi Reges ſcribunt & agnoſcunt noſtros Comites pro ſuis cognatis. Ha-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

Hactenus de Comitibus ipſis ſcripſimus, nunc etiam de Aula Aldenburgica dicendum erit: In aula foventur viri clari & docti, conſiliarii conſultiſsimi, præeſt ibi conſiliis, *J. U.* Doctor, qui Cancellarii dignitatem obtinet, interſunt deliberationibus & nobiles viri, & Licentiati promoti: agunt in ea Magiſtri, ſunt in aula induſtrii & docti Secretarii, quorum aliqui in varia linguarum cognitione etiam Lipſio non cederent, ſunt ibi Scribæ ſagaces & periti. Concionantur in aula quatuor ordine paſtores, viri pii & eruditi: habent etiam Illuſtres noſtri Comites ex Nobilibus hincinde Satrapas præfecturis ac caſtris præpoſitos, habent Capitaneos & Centuriones. Habent ex Nobilibus equites cum Dominis Generoſiſsimis equitantes, quosdam etiam ex iis cubicularios, aulæ magiſtros: dapiferos, & ad menſam miniſtrantes, inter quos etiam & docti & linguarum periti reperiuntur: Habent noſtri Heroes varios varii generis artifices, miniſtros diverſa officia exercentes, milites, curſores, famulos, aurigas & mul-

tos alios hoc & illud facientes.

Eſt in aula Aldenburgica Gynecæu
pudicum Nobilibus & pudicis virgin
bus,modeſtis puellis & famulabus hone
ſtis ornatum, & quidem nihil, quod a
honeſtatem & decorum pertinet, hi
deſiderari poterit: Omnia hîc modeſta
omnia pudica,omnia honeſta,omnia in
tegra ſalva & ſana. In menſa Principu
aulica, audiuntur non laſciva, non tur
pia ſed pia,jucunda,hiſtorica,ſacra & ſu
via colloquia: Menſæ quidem pro He
roica dignitate apparantur admodu
ſplendidè in aula noſtra, interim ſobri
caſtè & pudicè hîc vivitur: nullus hic im
modicus apparatus, nulla ſuperflua ab
undantia: Nihil in noſtra aula,quod a
pietatem,ad gravitatem, ad honeſtatem
ſpectare poteſt,deſideratur: Non in au
licis perſonis quod vel in minimo pote
inhoneſtum vel turpe eſſe, reperitur
Omnia laſcivia, omnia ſcurrilia, omni
abſurda procul abſunt ab aula Alden
burgica.

Pervenimus jam nominatim ad Al
denburgenſem civitatem ſic ſatis am

plam, ſic ſatis celebrem: Hæc in ſe complectitur antiquam & tempore potentiſsimi Principis Henrici Leonis Electoris Saxoniæ, Ducis inferioris Saxoniæ, Angrivariç, VVeſtphaliç & utriusqꝫ Bavariæ longe ampliſsimi, munitã & ſplendidã arcem & caſtrum Aldenburgicum.

Quando itaqꝫ conſideramus urbem & arcem ſimul, videmus utramqꝫ ab antiquis & Nobiliſsimis Comitibus Aldenburgicis nomen habere, ideo non poteſt urbs ab arce, neqꝫ arx ab urbe divelli vel ſeparari, quia una etiam munitione cinguntur. Itaqꝫ ab Aldenburgicis Principibus eſt nomen huic urbi inditum: ſic Aldenburgicæ civitati privilegia omnium primò ante annos trecentos contulit Conradus ejus nominis primus Comes Aldenburgicus & ejus privilegia urbi & Senatui clementer data omnes ordine Comites, qui ditionis totius gubernationem ſuſtinuerunt, confirmarunt: Ab eo autem tempore cum urbs Aldenburgica eſſet privilegiata & immunitatibus donata, crevit quotidie mirum in modum, eſtqꝫ ita aucta, ut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

in juſtam civitatem ſit extenſa & meri
tò non pro oppidulo (multominus pr
nidulo) ſed pro juſta civitate, quę magn
libertate eſt donata, haberi debeat, lic
intempeſtivis verbis ſic ſatis ſalſé & fal
traducat eam turgidus Lipſius.

Conſideremus etiam hujus urbis ce
lebris ſtatum & conditionem, & primo
ſi munitionem ſpectemus hujus egregi
civitatis, ea eſt ſicut & arx ipſa Aldenbu
gica, ita quidem, vallis, aggeribus, foſſis
præſidiariis militibus munita, ut hac i
parte multæ claræ & amplæ in Germa
nia civitates cum ea conferri nequeant
imo ne quidem in tota noſtra VVeſt
phalia vel magis munita civitas vel ar
exiſtit quam hæc urbs & arx Aldenbur
gica: Sunt per Germaniam aliquot urbe
Imperiales, quarum amplitudo & longi
tudo non ſuperat civitatem Aldenbur
gicam, ſed ei etiam cedere multæ civita
tes Germaniæ & etiam Bataviæ, mult
coguntur modis.

Tanta quoque amænitas eſt in vicini
hujus urb s, quando conſiderantur pul
cherrimi horti, qui circa hanc urbem, nu

meru

merum millenarium excedunt, jucundiſsimæ ſylvæ, virentia prata, viridantia paſcua, arbores varii generis frugiferæ, florentes fruges, agre cultiſsimi, jugera fertiliſsima, ut cenſeam plane in ipſa adeo Batavia ne quidem decem urbes (ſimul omnes inter ſe collatæ) eam & tam magnam habere commoditatem, tantamve amænitatem aut tam eximiam ſuavitatem in ſua vicinia, atq; hæc una civitas habet, quam tamen ſine ratione, ſine mente contemnit & vituperat injurioſus Lipſius.

Omnia hîc (Aldenburgi) exiguo admodum pretio venduntur & emuntur: memini viatorem inopem uno Groſſo (quod eſt numiſma Bremenſe) ſibi potuiſſe hic cibum & potum comparare ad mediocritatem & ſuſtentationem corporis, licet hic ſit populoſa civitas: Interim tam eſt libera civitas Aldenburgica, (utpote quæ nullis oneribus premitur, nullis gravaminibus oneratur) ut vix decem Bataviæ urbes (abſit invidia dicto) tantum immunitatis habeant, quam hæc una: ſi inquam decẽ Bataviæ urbes

cum noſtra civitate conferamus, hæc plus libertatis, plus commoditatis & minus oneris, quam iſtæ decem, habet.

Interim Lipſius hanc tam ſplendidam urbem, audet vocare Nidulum, oppidulum, ſed videatur illi nidulus, habeatur ab illo, ut temerario & non ſatis prudenti phantaſta, oppidulum, verum nobis Aldenburga non oppidulum, ſed civitas populoſa eſt.

Quanta vero ſint mala, & quam omnia ſint in Lipſii Brabantia cara, ut nihil fere ibi ſit quod non magno pretio æſtimetur & ematur, multi noverunt, nec etiam hoc ipſum Lipſium præterit: utinam multi in Brabantia ex popularibus Lipſii haberent modo patinam plenam braſsicæ confectæ, cui paululum adipis porcini eſſet immixtum, Deus bone quomodo pro eo cibo, Deo gratias agerent, & illi quidem, qui ante multos annos ad delicatos etiam cibos nauſeabūdi fuiſſent. Sic fortuna rotæ inſtar voluitur: interim Deo ſit gratia, quod etiam confeſsione Lipſii, adeo cibo pingui abundare Aldenburgicos & Weſtphalos conſtet, dum interim miſeri Brabanti fa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

meant & egeant (de quibusdam dico) & tam largiter cœnent & prandeant noſtri, quando ipſis apponitur patina grandis braſsicæ confectæ, quæ dicitur jurulenta (Lipſius illam vocat virulentam) adipe porcino ad digitum eminente & ſuperſtante. Adeo redundat civitas & Ditio Aldenburgica, & ipſa etiam VVeſtphalia, ciborum copia. Verum ipſe gloriatur de delitiis Batavicis & forte Brabantinis: attamen miles Hiſpanicus popularibus Lipſii jam dudum iſtis inquam Belgis præſcripſit leges ſumptuarias.

Quando dicit de pane VVeſtphalico, addit quam primum, Plinius mihi in mente venit, qui de hac & finitima gente ſcribit, Miſeram illam quæ terram ſuam ureret, ego verius, miſerá illam quæ terram ſuam ederet: Hæc ille, Sed ſi eſt miſera illa gens quæ terram ſuam urat, ergo Batavia, quá usq; adeo prædicat Lipſius, eſt admodum miſera. Interim hoc veré horrendũ & deteſtandũ, imo blaſphemũ occurrit, quod dicat panem illum atrum, qui in VVeſtphalia & in his locis ex ſiligine, in paucis vero ex hordeo & havena

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

conficitur, & plurimum confortat laborantes, eſſe terram ipſam. O mendacium impudens? ô mendacem craſſum! interim neſcit forſan ſuos Brabantos uti pane nigro: Craſsius adhuc Lipſii mendacium eſt quod ſcribat in VVeſtphalia panes eſſe formatos in maſſam quaternos aut quinos pedes longam, quos tu non elevaſſes: Niſi forte infantis pedes intelligat, cette ego VVeſtphalus, qui totam VVeſtphaliam emenſus ſum, tamen nullibi nec unquam panes ejus inquam longitudinis reperi; Vocet ille terram, nos panem tanquam cibum Dei ſumimus cum gratiarum actione.

Redimus ad Aldenburgicam civitatem: Aldenburgi ut ſunt cuncta bona, integra & ſana, ita hæc civitas & tota ditio Aldenburgica producit viros fortes & animoſos, qui tempore belli ſe contra hoſtes præbent in formidabiles, ſicut etiam tempore pacis domi ſe quietos & pacatos continent.

Ante annos propediem trecentos, quando adhuc Aldenburga eſſet admodum anguſta civitas, cum publici Alden-

denburgenſium hoſtes hanc urbem per inſidias noctu cepiſſent, invaſiſſent, & inde ſpolia ampla auferre cogitarent, ecce cives in tam exiguo tunc temporis oppido, tegulis hoſtes ex urbe expellunt, in fugam conjiciunt, atq; cum fugientibus hoſtibus, non procul ab urbe Aldenburgica in aperto poſtea campo dimicant atq; ab iis victoriam reportant: tanta animoſitate ſunt cives Aldenburgici præditi: & in Aldenburgicis Chronicis celebratur una ex noſtratibus fœmina, quæ aliquot Bremenſes cives in acie trucidavit, adeo pro patria pugnant noſtri.

In Aldenburgica civitate naſcuntur homines ingenioſi, & acuti, quorum ingenium ad quamlibet artem diſcendam capax, & ad omnem diſciplinam percipiendam idoneum.

In hac etiam urbe ſunt annui mercatus & nundinæ certis temporibus ordinatæ in ſingulos annos, ad quas ex variis Regionibus multi mercatores confluunt, ut emant equos elegantes & gregarios aut curribus trahendis aptos: emuntur hîc boves bonis paſcuis ſaginati, qui

huc ex quadruplici Phriſia, noſtris Comitibus Inclytis ſubdita aguntur.

Cives Aldenburgici mercaturam foris per mare & per varios eoſque diverſos locos exercent prudenter & alibi negotiantur pro ſua induſtria apud exteros: tantum abeſt, ut ſint fatui & non ſatis ſani aut ſemihomines: cives inquam ſunt hic ingenioſi, callidi, aſtuti, circumſpecti, ſapientes & cordati, quod certe de porcis, de ſcrofis & Suilliis non poteſt dici: Quanquam Romani etiam, tum alii populi ſuos Suillos aut Suillios, porcios, Aſinios & Urſinos habeant: cum vero nos porcis, ſcrofis & ſuillis conferat Lipſius, addit etiam, & uno verbo tui Hermanni, Quæ verba non ſatis intelligo: interim dum mihi in baptiſmate nomen Hermanni ſit inditum, ideo tribus verbis reſpondebo. Credo interim hunc ſarcaſmum ex inſtinctu adverſariorum noſtrorum, qui vel Bremæ vel Emedæ degunt, profectum eſſe. Verum bellicoſiſsimus Princeps Harminius (ſicut etiam Nicodemus Friſchlinus putat) qui olim in VVeſtphalia amplas

Regio-

Regiones & etiam ſedes habuit, atq; in quodam VVeſtphaliæ loco, qui eſt in Comitatu Lippienſi, feliciſsimè contra Varum & Romanum exercitum pugnavit, hoc nobis nomen reliquit, ſicut etiam patrum & noſtro ſeculo multi inter Principes & Comites extiterunt Heroes celebres, qui illud nomen, ipſis in baptiſmate inditum ſibi uſurparunt: alii nomen Hermanni à Germanica voce deducunt Ein Herr Mann. Sed contemnamus aſperos Lipſii jocos & redeamus ad arcem & urbem Aldenburgicam.

Quid dicam de arce Aldenburgica? Illa, ſicut dictum eſt, commodè extructa, ſplendida habet palatia, pulchra cubicula, & omnia illa complectitur, quæ ad ſplendidam arcem & amplam aulam requiruntur. Civitas Aldenburgica, eſt loci natura non minus, quam arx ipſa munita, interim munitio quoq; non exigua illam cingit: Sunt in urbe Aldenburgica multæ ſplendidæ & exornatæ ædes, ſunt domus hîc amplæ, ſunt inquam hîc ædificia exculta & exquiſita.

Sunt hic in urbe cives, ut honeſti & humani, ita uſu & experientia rerum variâ præſtantes, quorum aliqui apud exteros populos verſati ſunt & eorum linguas callent: Habitat in hac civitate plebs laborioſa & humilis: oppidani ſunt circumſpecti: Sunt etiam inter cives, qui linguam latinam didicerunt.

In Eccleſia Chriſti, quæ Aldenburgi eſt docent Euangelium de Chriſto Jeſu filio DEI, admodum diligenter quinꝙ Eccleſiæ miniſtri: populus in magna frequentia conciones devote audit atꝙ Sacramentis religioſè utitur; In ludo literario ſatis frequenti quatuor ludimagiſtri inſtituunt pueros. Divites ſunt erga pauperes liberales, pauperes rurſum devoti & officioſi.

Aldenburga habet fœminas liberales, quæ ſunt in veſtitu modeſtæ, facie pulchræ, inceſſu & ornatu pudicæ. Idem dicendũ erit de virginibus & puellis, quarum ſimplicem veſtitum, ornatum modeſtum & pudicum habitum etiam exteri mirantur.

Multi peregrini tam ex remotis quam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

vicinis locis huc turmatim magno numero confluunt, ut emant merces varii generis, & frumenta diverſa, quæ ſibi comparant Aldenburgi certo pretio & ad ſuos vehiculis vel navigio transferunt.

Navigio enim huc aſportantur frumenta cujuscunq; generis, vaſa multa ſale repleta, caſei plurimi, vaſa butyri plena, vina, cereviſiæ, piſces ad ſolem indurati, pelles varii generis & coloris, ut & panni varii coloris: Naves namq; onerariæ ex remotiſsimis gentibus ad hanc urbem appellere poſſunt: Habet etiam Aldenburga ut mercatores induſtrios, ita nautas peritiſsimos, quorum naves exonerantur per Hontam & Viſurgim flumina in apertum mare, ut in remotiſsimas Regiones ſe conferant, & ibi negotientur.

Conſpurcavit Lipſius mirum in modum diverſoria, quæ ſunt Aldenburgi, interim certum eſt, in hac urbe eſſe hoſpitia multa, eaq; munda, ſic ſatis pulchra, polita, exquiſita, nitida & elegantia, in quibus peregrini excipiuntur ſplen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

didé & humaniter ubi fercula & cibi delicatiſsimi viatoribus apponuntur, ubi cereviſiæ peregrinæ & vinum hoſpitibus id petentibus porriguntur, & quicquid volunt tam prandentes quam cœnantes, id eis apponitur, vel ad menſam producitur, imo quilibet pro delectu vel palato, quod expetit, habere poterit: reperies hic in hoſpitiis lectos lectiſsimos & pulcherrimo ornatu ſtratos, linteis mundiſsimis & nitentibus inſtructos, in quibus mollia pulvinaria dormientibus ſupponuntur.

Quod vero Lipſius addit, juxta lecticas aſtare vaccas, equos, vitulos, & ſupra pullos & gallinas, ſubter porcos, &c. id quidem in hac urbe nec vidit nec expertus eſt: Poteſt hoc fieri in pauperum tuguriis apud ruſticos in pagis, quod concedimus, quia ibi (apud tenuiores ruſticos) plerunꝗ talis reperitur ſordities: Poteſt etiam fieri, ut & hic ſicut & alibi tenuia & vilia inveniantur diverſoria: Sicut in ſingulis quoꝗ urbibus exiſtunt hoſpites qui plebeos excipiunt & pro ſua quemlibet conditione tra-

ctant

ctant, ita ſemper delectus eſt hoſpitum, & delectus diverſoriorum.

Noſtro quidem tempore, cum jam ad annos propediem novendecim Aldenburgi verſatus ſim, multi Illuſtriſsimi Principes, multi Generoſiſsimi Comites, multi Dynaſtæ ſic ſatis Illuſtres huc venerunt magno numero, deinde plurimi Nobiles viri, equites animoſi, milites fortes, capitanei, centuriones & bellatores ſtrenui ſæpe admodum ex diverſis Germaniæ finibus aut ex mediis Germaniæ Regionibus huc ſe contulerunt & quotidie ſe adhuc conferunt, & ab Illuſtri Comite noſtro Domino Johanne, in hac arce Aldenburgica excipiuntur, & ſplendide pro ſua quilibet perſona & dignitate tractantur, plurimosq; dies cum Inclyto noſtro Domino in læticia tranſigunt. Idem etiam fit Delmenhorſti (in munitiſsimo præſidio & arce ſplendida) ab ejus Celſ. fratre D. Antonio æquè Illuſtri & Inclyto Domino (qui eo in loco ſuam fovet aulam) comite benigniſsimo.

Quotidie per hanc urbem mercatores

iter faciunt, ſæpiſsime vel Principes, vel Comites, vel Heroes, plurimi etiam Nobiles, plurimi viatores, multi divites negotiatores ſibi in hac urbe deligunt commoda profectò hoſpitia, quibus pro ſua non tantum neceſsitate ſed etiam pro commoditate ſua fruuntur: multi homines peregrini ſibi quieta hîc, in quibus placidé pernoctent, conducunt diverſoria: & nemo unquam ex iſtis, qui quotidie magna copia per hanc urbem proficiſcuntur, alibi vel negotiaturi, vel res ſuas curaturi, dixit aut ſcripſit arcem vel civitatem Aldenburgicam eſſe nidulum, haram, Eremiam, Scythicam barbariem, aut hic eſſe barbaram gentem, uno tantum Lipſio excepto.

Fuerunt eo ipſo anno, quando Lipſius Aldenburgi ageret (videlicet anno à nato Chriſto 1586. in Octobri) quatuor Euangelii concionatores non indocti, ex quibus unus fuit Lipſio popularis, qui puré in templo verbum Dei docent: fuerunt tres ludimagiſtri Scholaſticos fideliter in artibus inſtituentes: fuerunt tunc temporis in aula & urbe

Aldenburgica duo J. U. Doctores, duo Licentiati, duo artium Magiſtri, præcipue in aula aliquot docti Secretarii, deinde tam in urbe quam in aula induſtrii erant & adhuc ſunt Notarii. Agebant eodem anno, ſicut adhuc hodierno die hîc agunt aliquot cives latinæ linguæ non ignari: imo erant tunc inter Nobiles Aulicos docti, ſicut adhuc ſunt: Et quidem illi omnes erant in urbe præſentes, quando Lipſius hic deliteſceret: cur non unum vel alterum ex iſtis tam multis interpellavit? cur neminem ex ipſis ſalutavit? cur nullum ex iſtis ſtudioſis convenit? cur nulli locutus eſt? Si uni aut alteri locutus fuiſſet, certa eam ipſi humanitatem exhibuiſſent, ut ſi non Lipſium propriis ædibus excepiſſent, ſaltem ad commodum hoſpitium deduxiſſent.

Dicat ergo Lipſius cur ſe vili hoſpitio commiſit? cur ſibi intempeſtivum delegit hoſpitem? potuiſſet vel apud ipſum carnificem quærere divertendi locum, aut ibidem hoſpitium procurare? apud eundem hoſpitari, cum illo ali-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

quot dies tranſigere, ejus dapes guſtare, aut etiam morſus ſuſtinere, qiud illud ad omnes Aldenburgicos? quid hoc ad Comites ipſos? quid ad cives Aldenburgicos? quid iſtud ad totam gentem, aut ditionem? Num propterea univerſam gentem, civitatem & Regionem Aldenburgicam, & utriusq; Incolas decidendos propinare per publica ſcripta exteris hominibus debuiſſet? num propterea hominem ullius pietatis amantem decuiſſet noſtros apud peregrinos & coram mundo, ludibrio exponere? Num hac ſolum de cauſa omnes Aldenburgicos tam Principes quam ſubditos debuiſſet tanta injuria excipere quaſi per famoſum libellum?

Sané ex multis circumſtantiis apparet ipſum Lipſium non hominem ſed ſemihominem, cum hæc ſcriberet & aliquoties in lucem protruderet, plane fuiſſe, & quidem adhuc eſſe, quia ne mica quidem humanitatis in ipſo conſpicitur. Quod ſi ab uno & altero non commodo, non feſtivo hoſpite malé exceptus eſſet, quid hoc ad Principes ipſos, ad eorum ditionem & urbem?

Etenim ille malé feriatus criticus, qui politica ſcribit minimé ſe in hac re politicum præbuit, dum in alios præter eorum meritum, tam intempeſtivé ſæviat, & ſit in bonos viros petulcus, injurioſus & petulans.

Hoc ne decet politicum virum? Hæc ne civilitas & urbanitas eſt, tam inciviliter immeritos atrociſsimis verbis, dictis & ſcriptis excipere, extremis injuriis afficere?

Miratus ſum Lipſium tam diligenter tam accurate de Conſtantia ſcripſiſſe, interim magis miror ipſum ſingularia quędam de conſtantia proferre & aliquid ſolidi ſcribere, dum ipſe admodum inconſtanter, muliebriter & impatienter quædam hoſpitii unius vel alterius incommoda tulerit: certé magis mirandum hoc occurrit, quod Lipſius aliis politica præcepta eaq; polita præſcribat & interim ad unius vel alterius malam exceptionē & iniquā tractationē (ſed quis novit an ſit verum) usq; adeo inſaniat & ſtomachetur hac ratione oſtendens, quā

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

minimé ſit ex illorum politicotum numero, qui in profectionibus multas ſæpe moleſtias devorare coguntur, atq; patienter & modeſté difficultates itinerum & moleſtias hoſpitiorum ſuſtinent: interim nec iſti viatores in vicinos mali hoſpitii, aut in totam gentem, ſub qua hoſpites mali, ſocordes & negligentes degunt vel comprehenduntur, ſtatim propterea debacchantur, multò minus publicis eam ſcriptis proſcindunt: Quis enim in quo aliquid modò humanitatis eſſet, aut toti urbi, aut toti Regioni & ejus Principi hoc aſſcriberet, quod ab uno vel altero homine negligentius commiſſum eſſet?

Potiſsimum vero eſt illud in urbe & ditione Aldenburgenſi laudandum: pium habemus Magiſtratum: Ampliſsimi noſtri Comites & religionem veram amant & defendunt, eamq; propagare non ceſſant, in quem finem etiam Illuſtris & ſynceræ doctrinæ addictiſsimus Heros Dominus Johannes Comes Bibliothecam (cujus initium fecit ejus patruus bellicoſus & induſtrius Comes D.

Chri-

Chriſtophorus) ſplendidam adornavit, & quotidie novis libris auget: Noſtri inquam Comites Generoſiſsimi veram pietatem exoſculantur, integritatē ſequuntur, juſticiam colunt, clementiam, judicium & æquitatem exercent: Etſi illi ſint magni Heroes in præcipua dignitate poſiti, tamen noſtri Comites ſe erga quoslibet præbent modeſtos, humanos, benevolos & clementes.

Quid dicendum de Conſulibus & Senatoribus hujus urbis? Hi certé ſunt viri boni, prudentes, honeſti, integritatis & pacis amantes: ſi ſpectemus ſubditos, hi ſe Magiſtratui humiliter ſubmittunt: cives ſunt inter ſe concordes & honeſtatis pacisq́; amantes, id quod (ut fuit hoc olim antiquis Germanis confirmandæ fidei Symbolum) porrectione manus dextræ ad ſingulos potus conſignant, licet Lipſius hoc noſtris probro vertat.

Ideo de hac urbe, de hac noſtra Rep. in qua florent virtutes eximiæ, in qua conſpicitur concordia, in qua vera fides, ſyncera religio, una fidei doctrina ab omnibus colitur & obſervatur, in qua nullæ

ſunt ſectæ, ubi nulla reperies ſchiſmata, merito hoc dicendum erit, quod ſit Reſp. & Politia hîc culta, bona, ſplendida & bene conſtituta, ut præ multis aliis Rebusp. in Politicis merito huic aliquis locus tribuendus eſſet.

Hoc cum ita ſit, ut nemo cordatorum de ea re dubitet, quis itaq; non videt, quanta nos injuria, quanta nos ignominia afficiat impie & injuſté ille Injuſtus Lipſius, quando omnes Aldenburgicos absq; ulla exceptione & ſine diſcrimine tam fœdis, tam ſordidis nominibus, idq; in publicis ſcriptis aliquoties per novas editiones reiteratis conſpurcet?

Nonne hac ratione & Illuſtres noſtri Comites atq; illi etiam Reges & Principes, quotquot eorum ſunt, qui ex Aldenburgicis Comitibus ſuam trahunt originem & ſibi adhuc Aldenburgenſium & Delmenhorſtanorum Heroum titulum ac nomen publicé uſurpant, craſsiſsimis morſibus lacerantur? nonne extremis calumniis Lipſius urbem Aldenburgicam, imo totam ditionem, & urbis cives optimos atq; ditionis incolas afficit?

bem, Nidulum, Scytharum Eremiam, Haras, oppidulum, &c. ex contemptu vocat palam, & talibus ſarcaſmis pro ſua obſtinata protervia ſic ſatis ſcabioſè, ſalſè in publicis ſcriptis per orbem terrarum multoties evulgatis arcem vetuſtam & urbem Aldenburgicam commaculare extremis convitiis aliisq; deridendam exponere ſtuduit homo furioſus & protervus Lipſius? quid ſtuduit? imo jam nos commaculavit, conſpurcavit & omnibus per Europam deridendos expoſuit.

Nonne ille, qui ſe doctorem & reformatorem politiorum literarum orbi terrarum obtrudit, aliter de viris bonis judicare debuiſſet? nonne melius de viris honeſtis, qui in vera bonæ famæ poſſeſsione & ſunt & fuerunt hactenus, ſcripſiſſet? Verum remota tunc omni ſapientia, remota omni modeſtia, remota omni doctrina inſipienter, ſtultè, & ſtolidè ex impetu impatienti & iracundo animo, cũ ſemel atq; iterũ malè tractaretur à quodã hoſpite in nos exardeſcens furorem ſuum evomuit, dũ omnes Aldenb. ſine differentia Svvillios, Scrophas, porcos exclamet, & quidẽ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

ipſos non homines ſed ſemihomines re-
putet & palam proclamet, quaſi ſint bru-
ta animalia, quaſi nihil ſenſus, nihil ra-
tionis haberent Aldenburgici tam Illu-
ſtres Principes quam ſubditi eorum.

Si autem, quando in hac urbe ageret
Lipſius ita ira commotus efferbuiſſet in
ſubitum furorem, ut ſcribens ad amicos
tam inconſiderate Aldenburgicos de-
formaſſet, tamen cum proximo anno ad
prælum ſuas adornaret epiſtolas, & ſe-
quenti poſt anno, aut etiam tertio, quan-
do eas recudi curaret, ſi quæ conſiderata
prudentia & prudens humanitas ac cir-
cumſpecta modeſtia unquam in Lipſio
fuiſſet, ut nunquam eſt, ſicut ex obſtinato
ſuo & malevolo propoſito conſidera-
mus, jam reverſus ad ſe, potuiſſet pleraq;
iſtorum vel mitigare vel mutare, ſed cum
hoc factum non ſit: Hoc inquam cum fa-
ciat, quid aliud inde collig potest, vide-
licet ut cenſeat nos barbaros, mente ca-
rentes & omni humanitate exutos.

Hæc ne eſt petulantia præfracta? hæc
ne impudentia pervicaciſsima? cum ta-
men nulla hîc ſit barbaries, nec etiam po-
pulus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

pulus barbarus: Hæc ſunt politica, feſtiva, decora & pulchra ſcilicet Lipſii facta & acta, ſic tractare Illuſtres perſonas, ſic bonos in bona Rep. cives excipere, & injurioſé totius ditionis Incolas proſcindere? Hoc ſtultus & extremé fatuus ad iram concitatus, ſimili ratione potuiſſet: Et ſané in hac re nihil à ſtulto differt Lipſius: alioqui quę ſcripſerat iracuudus, tandem poſt biennium, aut ſaltem poſt triennium, imo demum poſt quadriennium aut quinquennium, quando ferventem iram remiſiſſet, facile correxiſſet, aut quæ iratus ſcripſerat, pacatus retractaſſet. Hoc cum non fecerit ſtulto potius quam ſapienti aſsimulandus erit: ideo multo rectius in Lipſium hoc quadrat, quod de Paulo dixit Feſtus (Actorum cap. 26.) inſanis Paule, multæ te literæ ad inſaniam convertunt: Ita nova illa dictio & nova latiné loquendi forma, quam ille modo in Scholas introducit, exploſis Doctiſsimorum virorum libris, ex quibus Adolenſcentes exceperunt phraſes elegantiſsimas, Lipſium forſan ad aliquam inſaniam redigerunt, ut ita in innocentes ſæviat & inſaniat. Ha-

Habemus jam humanitatem & modeſtiam Juſti Lipſii: Dum puer eſſem, didici ante plures, quam quinquaginta annos in ſcholis, Didiciſſe fideliter artes,

Emollit mores nec ſinit eſſe feros.

Sed artes & novum illud dicendi & ſcribendi genus Lipſii, reddidere ipſum ferocem & audacem, adeo, ut uon parcat Illuſtribus Heroibus, ut pergat honeſtos viros ſuis perturbare calumniis, & totam Aldenburgicam Ditionem ac urbem ex deſtinata malicia, ex petulanti & malo propoſito proſcindere ſuis maximis injuriis & convitiis.

Ter maximus Apoſtolus Paulus ex Spiritus S. afflatu nobis tradit iis honorem eſſe tribuendum, quibus honor debetur, ſed Lipſius cenſet eos ipſos, quos in ſumma autoritate & præcipua poteſtate poſuit Deus, eſſe ignominia afficiendos non aliter, quam novus rex filiorum Ammon dictus Hanon, legatos Regis Davidis ignominia extrema tractabat, 2. Samuelis 10. cenſet etiam Apoſtolus omnes æquales honore aliquo præveniundos, verum Lipſius cenſet non tam æquales quam ſuperiores calumniis palam traducen-

cendos. Nimium arroganter contra do-ctrinam Pauli de ſe ſenſit Lipſius, dum modeſtiam non ſervavit, ſed alios præ ſe contempſit: Paulus ex inſtinctu Spiritus S. docet, alium quisq; ſe præſtantiorem exiſtimet, ſed Lipſius, qui ſe omnium cenſet doctiſsimum, & novum ſe linguæ latinæ reformatorem reputat, cum multos præclariſsimos viros & hactenus de lingua latina optimé meritos, ipſum adeo Ciceronem, Lactantium, Petrum Bembum Eraſmum Roterodamum, Philippum Melanchthonem, Petrum Ramum, & multos alios, qui in hunc usq; diem in lingua latina vel excelluerunt vel palmam potius obtinuerunt apud alios doctos, præ ſe contemnat, his omnibus cenſet ſe præſtantiorem eſſe. Imo adeo nos Aldenburgicos dejicit, dum nos Svvillios Scrofas, Porcos & Porcios, & ſemihomines appellet, ut nunquam ille purpuratus dives pauperem Lazarum vel uno ex talibus convitiis exceperit, adeo nos deformavit ut nullo ex iſtis nomine deformi dives Lazarum vituperaverit, ſed tamen, cum ejus curam non haberet, in infernú detruſus ſit. Quid futurum ſit Lipſio, ipſe viderit.

Conſtans Lipſius prudenter & graviter de Conſtantia ſcripſit, (Quod ſcriptum omnibus doctis probatur) ſed adeo fuit timidus, adeo animo perculſus, omniq́; Conſtantia plane exutus, ut dum adhuc ad quatuor integra milliaria ab hoc urbe abeſſent iſti equites, de quibus Lipſius conqueritur, & cuilibet tutiſsimum eſſet ex hac civitate quovis locorum absq; ullo periculo abire, ut Conſtans Lipſius ex ſuo illo nidulo (ſic enim ornat hanc urbem) non egreſſus ſit & ſe aliò contulerit, ſed hic hærendo tremens, trepidus, tremulus & animo inconſtanti anxius potius ſcriberet quam abiret, Illic me tenent equites noſtri, qui loca hæc omnia perſultant. Mentiris Lipſi, mentiris inquam nulum adhuc in his Comitatibus pedem fixerant iſti equites, nec ad hos unquam appulerunt, ſed procul ab hac noſtra Regione & urbe remoti extiterunt, adeo ut quovis locorum proficiſci, vel te recipere potuiſſes Lipſi, ſi tamen quid conſtantiæ & animoſitatis fuiſſet in te. Sunt interim conſtantis Lipſii verba, certè animi, properem, cum periculo eſt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

nec audet id quisquam mercatorum. Hę-
ream? tempus mihi labitur itineri opor-
tunum: Et rurſum, undiq; nos cingunt
equites peditesq; qui in Belgium paran-
tur, manendum in illo nidulo fuit, aut
incidendum in harpaces illos, &c. nullus
fere ex iſtis equitibus, nullus etiam ex pe-
ditibus tunc temporis vel terminos &
fines harum Regionum attingere aude-
bat, tantum abeſt, ut iſti cingerent hanc
urbem, à qua procul remoti aberant, ita
quidem ut Lipſius potuiſſet vehiculo vel
navigio absq; ulla rei ſuæ aut etiam cor-
poris ſui jactura Bremam tutiſsimé ire &
ſe recipere, ſi quid conſtantiæ, & ſi aliqua
bona in ipſo conſcientia fuiſſet: Sed de-
lectatur mendaciis, & mendacia libenter
ſcribit, ſic quoq; confidenter ſcribit, Bre-
mam ad tria diſtare milliaria ab Alden-
burga, cum gregarii nuncii longé aliter
de eo itinere ſentiant & judicent, imo hic
Lipſium mendacii arguere non verean-
tur.

Dicit VVeſtphalos eſſe barbaros & ni-
hil ibi niſi meram exiſtere barbariem, ſed
Joannes Murmellius veniens ex VVeſt-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

phalia inſtructus per Rodolphum Langium, venit in Hollandiam & inde ſcopario quodam extirpavit barbariem: verum cum hæc ſciberẽ, incidi in excuſam Intimationem, quam vice rector in Academia Roſtochienſi D. David Chytræus, ante anni quadrantem edidit ſub Illuſtriſsimi Principis VVilhelmi, Ducis Curlandiæ & Semigalliæ in Livonia (cujus patruus VVilhelmus Ketlerus, ut doctiſsimus & piiſsimus inter Nobiles VVeſtphaliæ fuit, ita Monaſterienſem Principatum ipſe Princeps ad aliquot annos prudenter adminiſtravit) ut Rectoris Academiæ nomine, qua Profeſſores & ſtudioſi tunc ſimul convocabantur ad deducendum funus nobilis VVeſtphali Henrici à Dorgelo, In ea ſic ſcribit.

Primus in Germania poematis elegantibus editis diu ante Celten clarus Nobilis Monaſterienſis Rodolphus Langius fuit, qui in Italia, ubi tunc latinæ & Græcæ linguæ ſtudia refloreſcere cæperant, cum Mauritio comite Spegelbergio & Rodolpho Agricola Friſio (Groningenſi) circa annũ 1460. Laurentium Val-

lem,

lem, Franciſcum Philelphum, Theodorum Gazam ſtudioſé audivit: unde reverſus in patriam ipſe & Rodolphus Agricola cum Alexandro Hegio Monaſterienſi, Daventrienſis Scholæ ſtudiorũ Rectore, omnium primi in Germania, puriorem latini ſermonis formam uſurpare & meliorem diſcendi & latiné ſcribendi rationem oſtendere & cohortationibus ac exemplo ſuo excitare elegantiora ſtudia cœperunt.

Cognatum etiam ſuum Hermannum Buſchium adoleſcentem ſuo ſumptu excoli politioribus in Italia literis curavit: Qui adultus Eraſmi Roterodami amicus & in profliganda ſuperioris ætatis barbarie & optimarum literarum propagatione ſocius plerisq; Germaniæ Academiis, & huic etiam noſtræ Roſtochienſi, virtutis & doctrinæ ſtudia impreſsit.

Eo autem diligentius Nobilitas in VVeſtphalia præ cæteris Germaniæ provinciis colit doctrinarum ſtudia, quod gravi & ſapienti Caroli magni conſilio, maxima pars VVeſtphaliæ in Diæceſes Epiſcoporũ diſtributa eſt, ubi auditus ad

digni-

dignitates & beneficia in collegiis amplisſima nulli, niſi aliquot annos in Academiis, ſtudiorum cauſa verſato, aperitur.

Magnum autem decus eſt Reip. Nobilitas literata, in gubernatione, veram religionem, juſticiam & mores patriæ honeſtos intelligens & amans, & tueri ſtudens, ac, ut poma aurea, in lance argentea ſunt conſpectiora: ſic doctrina & literis exculta Nobilitas, in reliqua hominum multitudine illuſtrius enitet ac elucet.

Quo inſigni ornamento cum VVeſtphalia hoc tempore floreat: in veſtigia ſeniorum illorum, popularium ſuorum, Langii & Buſchii, Nobilitatis VVeſtphalicæ luminum, fideliter ingredi cœperat Juvenis Nobiliſsimis Henricus à Dorgelo in Diæceſis Monaſterienſis Comitatu Vechtenſi, Bretbergæ, patre Ottone rebus bello geſtis & ſtudio vere religionis claro: matre Elizabetha ex Nobiliſsimæ Smiſingiorum familia genus ducente, natus. Quem ingenio doctrinarum capace & avido divinitus ornatum, parentes in honeſtiſsimæ urbis Oſnabur-

gen-

genſis ſchola, quinquennium, primas artes, quibus ad humanitatem informari tenera ætas ſolet, ſolidé diſcere & fundamenta doctrinæ firma ponere voluerunt. Inde Paderbornam profectus: ante quadriennium in hanc Academiam venit, in qua morum integritatem ac modeſtiam & diligentiam in ſtudiis ac omni officio ſuam, præceptori & hoſpiti ſuo & aliis, cum quibus vixit, eximié probavit: Et in Juris civilis ſtudio eos progreſſus fecit, ut aliquoties in diſputationibus, ſpecimen ingenii & doctrinæ præclarum, reſpondens de Tutelis, de rerum Diviſione, de uſu capionibus, &c. toti collegio præbuerit, &c. Hactenus Chytræus, tantum abeſt ut ſint VVeſtphali barbari, & ſit in VVeſtphalia nihil fere aliud quam mera barbaries: interim ſicut ibi prædicat D. D. Chytræus nobilem VVeſtphalum Henricum à Dorgelo, ita ſentiat Lipſius multos, imo infinitos in VVeſtphalia nobiles, qui eruditione, linguarum & artium, hiſtoriarum & Juriſprudentiæ cognitione excellunt, etiamnum exiſtere: Ejus generis Nobiles multos in VVeſtpha-

pha-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

phalia novi, qui jã in Domino quieſcunt) ut merito pudeat tantũ virum (Lipſium) tanti mendacii: ſed hanc maculam & nobilibus VVeſtphalis & aliis in VVeſtphalia viris doctis aſperſam, aliquando ipſi vindice oculo, dextra, ore & quibus poterunt modis abſtergent. Hoc ſciat Lipſius.

Ut autem homo impius Lipſius nihil contra VVeſtphalos & Aldenburgicos intentatum relinquat, ſed ut extrema quæq; eis objiciat tandem dicit nos piſcibus ex Norvvegia allatis qui ſole indurati & ventis, veſci atq; pultiphagos eſſe: Interim utrumq; genus cibi etiam magnis Principibus & amplis Heroibus, in plurimis Aulis appoſitũ vidi, & his oculis conſpeximꝰ, in media Hollandia Batavos non edere utrumq; ferculũ ſed avidé vorare: ideo non ſit mirũ quod VVeſtphali & Aldenburgici hujusmodi ferculis delectentur. Sit igitur unus Lipſius delicatus, ad hos cibos nauſeabundꝰ, quid tum?

Sit interea Lipſius ille magnus, ſed maneat Scroſa, Porcus Suillius, bardus & barbarus, maneat ſemihomo, imo mendax tantiſper donec nos Aldenburgicos

& eti-

& etiam VVeſtphalos, harum calumnia-rum & horrendorum convitiorum, quæ tam ſæpe per publica ſcripta in nos torſit, & ita nos innocentes diffamavit, convincat ille Sycophanta: nos interea veri Chriſtiani ſumus & manebimus, integritatis & veræ pietatis amantes.

Revera eſt & manebit Lipſius Scytha, Porcus, Scrofa & barbarus, qui contra Chriſti Salvatoris noſtri apertam ſententiam Scythicé, barbaré in publicis ſcriptis traducit innocuos & immeritos.

Quisquis (ait Chriſtus) dixerit ad proximum, Fatue, obnoxius erit Gehennæ incendio, &c. At arrogans Lipſius non ſolum Aldenburgicos, tam Dominos quam ſubditos verbis ſimpliciter fatuos appellat vel calumnioſe traducit, ſed publicis etiam ſcriptis per multa millia exemplarium apud exteros ita eos traducit, ita omnium hominum ludibrio exponit, ut nullus unquam fatuus miſerius & calamitoſius ſit tractatus, tam ſcopité: tam obſcœné tam inhumaniter in nos Aldenburgicos tam Dominos quam ſubditos non provocatus debacchatur. Nos

qui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 104 [44,-10 8°]

quidem non cenſet homines, ſed planè brutis animantibus confert, quaſi nos cum rege Nebucadnezar irrationabilibus animantibus aſsignati eſſemus & in eorum ordinem à Deo redacti, adeo nos Lipſius dejicit, adeo nos ſupprimit, ut hoc nomine, niſi culpam palam deprecetur, & publicè ſuum immenſum & grande ſcelus, quod & in nos Aldenburgicos & omnes VVeſtphalos commiſit, ſupplex revocet, certiſsime horribilis & formidabilis Gehennæ incendio ſit & fiat obnoxius.

Orofilium Dei Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſedentem ad dexteram Dei, & interpellantem pro nobis, ut Lipſio det meliorem mentem, eum convertat & cor contritum largiatur, ut

ſit & maneat vas miſericordiæ

& non iræ, Amen,

AMEN